

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра экологического и аграрного права

ФИЛИППЕНКО Елизавета Павловна

ДОГОВОРНЫЕ ФОРМЫ
ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

Магистерская диссертация

специальность 1–24 80 01 «Юриспруденция»

Научный руководитель:
Шахрай Ирина Сергеевна
кандидат юридических наук,
доцент

Допущена к защите:

«___» _____ 2020 г.

Зав. кафедрой экологического и аграрного права

Макарова Тамара Ивановна

доктор юридических наук, профессор

Минск, 2020

ОГЛАВЛЕНИЕ

ПЕРЕЧЕНЬ УСЛОВНЫХ ОБОЗНАЧЕНИЙ И СОКРАЩЕНИЙ.....	3
ВВЕДЕНИЕ.....	4
ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ.....	6
АГУЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ.....	8
THESIS GENERAL DESCRIPTION.....	10
ГЛАВА 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОР- НЫХ ФОРМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ.....	12
1.1. Система договорных форм использования природных ресурсов.....	16
1.2. Развитие и становление законодательства, закрепляющего договорные основания использования природных ресурсов.....	26
ГЛАВА 2. ПРАВОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СФЕРЕ ДОГОВОРНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ.....	39
2.1. Субъекты и объекты права природопользования, основанного на договоре.....	39
2.2. Содержание права природопользования, основанного на договоре.....	43
ГЛАВА 3. ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ОТДЕЛЬНЫХ ДОГОВОР- НЫХ ФОРМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ.....	52
3.1. Правовое регулирование аренды и субаренды природных ресурсов.....	52
3.2. Правовое регулирование концессии как основания предоставления права природопользования.....	62
3.3. Правовое регулирование земельных сервитутов.....	72
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	77
СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ.....	81
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	102

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Перечень ключевых слов: ДОГОВОРНЫЕ ФОРМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ, СИСТЕМА ДОГОВОРНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ, АРЕНДА ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ, КОНЦЕССИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ.

Цель исследования: проанализировать теоретические и практические положения о договорных формах использования природных ресурсов с целью выявления проблемных областей и внесения предложений теоретического и практического характера, направленных на повышение системности и эффективности правового регулирования.

Задачи исследования:

- изучить систему договорных форм использования природных ресурсов и их правовую природу;
- исследовать процесс становления и тенденции развития законодательства, закрепляющего договорные основания природопользования;
- систематизировать договорные основания природопользования по различным классифицирующим признакам;
- изучить элементы правовых отношений в сфере договорного природопользования;
- выявить особенности отдельных форм природопользования (аренды, концессии, сервитута), проблемы правового регулирования природопользования на таких основаниях, наметить пути решения этих проблем.

Объект исследования: правовые формы использования природных ресурсов, основанные на договоре.

Предмет исследования: совокупность норм, содержащихся в актах белорусского и зарубежного законодательства, на основании которых осуществляется правовое регулирование договорных отношений в природоресурсной сфере, правоприменительная практика, теоретические вопросы развития законодательства в изучаемой области.

Результаты исследования и научная новизна: по результатам исследования оценена система правового регулирования договорных форм использования природных ресурсов; разработана авторская классификация заключаемых в природоресурсной сфере договоров; обоснована целесообразность включения в систему договоров безвозмездного пользования и публичного сервитута; выделены этапы становления законодательства, регулирующего предоставление природных ресурсов на основании договора;

предложены пути устранения недостатков правового регулирования аренды, концессии, сервитутов. В Республике Беларусь отсутствуют комплексные исследования договорных форм использования природных ресурсов.

Структура магистерской диссертации: работа включает в себя перечень условных обозначений и сокращений, общую характеристику работы, введение, три главы, в первой и второй главах выделяется по два раздела, в третьей главе – три раздела. Также в структуру магистерской диссертации входит заключение. В тексте приводятся две таблицы общим объемом 2 страницы. Объем текстовой части магистерской диссертации – 75 страниц, использовано 192 библиографических источника. По теме исследования опубликовано 8 научных работ и 6 направлено в печать (из них 4 – в соавторстве). Работа содержит два приложения, включающие список публикаций автора, а также разработанный проект Закона о внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Беларусь о земле.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Пералік ключавых слоў: ДАГАВОРНЫЯ ФОРМЫ ВЫКАРЫСТАННЯ ПРЫРОДНЫХ РЭСURCAЎ, СІСТЭМА ДАМОЎНАГА ПРЫРОДАКАРЫСТАННЯ, АРЭНДА ПРЫРОДНЫХ РЭСURCAЎ, КАНЦЭСІЯ ПРЫРОДНЫХ РЭСURCAЎ.

Мэта даследавання: прааналізаваць тэарэтычныя і практычныя палажэнні аб дамоўных формах выкарыстання прыродных рэсурсаў з мэтай выяўлення праблемных абласцей і ўнясення прапаноў тэарэтычнага і практычнага характару, накіраваных на павышэнне сістэмнасці і эфектыўнасці прававога рэгулявання.

Задачы даследавання:

- разгледзець сістэму дагаворных формаў выкарыстання прыродных рэсурсаў, іх прававую прыроду;
- даследаваць працэс станаўлення і тэндэнцыі развіцця заканадаўства, дзе замацаваны дагаворныя падставы прыродакарыстання;
- сістэматызаваць дагаворныя падставы прыродакарыстання па розных прыкметах;
- разгледзець элементы прававых адносін у сферы дамоўнага прыродакарыстання;
- выявіць асаблівасці асобных формаў прыродакарыстання (арэнды, канцэсіі, сэрвітуту), праблемы прававога рэгулявання прыродакарыстання на такіх падставах, намеціць шляхі вырашэння гэтых праблем.

Аб'ект даследавання: прававыя формы выкарыстання прыродных рэсурсаў, заснаваныя на дагаворы.

Прадмет даследавання: сукупнасць нормаў, якія ўтрымліваюцца ў актах беларускага і замежнага заканадаўства, на падставе якіх ажыццяўляецца прававое рэгуляванне дамоўных адносін у прыродарэсурснай сферы, правапрымяняльная практыка, тэарэтычныя пытанні развіцця заканадаўства ў вывучаемай вобласці.

Вынікі даследавання і навуковая навізна: па выніках даследавання ацэнена сістэма прававога рэгулявання дагаворных формаў выкарыстання прыродных рэсурсаў; распрацавана аўтарская класіфікацыя заключаемых ў прыродарэсурснай сферы дагавораў; абгрунтавана мэтазгоднасць уключэння ў сістэму дамоваў бязвыплатнага карыстання і публічнага сэрвітуту; вылучаны этапы станаўлення заканадаўства, якое рэгулюе прадастаўленне прыродных рэсурсаў на падставе дагавора; прапанаваны шляхі ліквідацыі недахопаў прававога рэгулявання арэнды, канцэсіі, сэрвітуту. У Рэспубліцы Беларусь адсутнічаюць комплексныя даследаванні дагаворных формаў выкарыстання прыродных рэсурсаў.

Структура магістарскай дысертацыі: работа ўключае ў сябе пералік умоўных пазначэнняў і скарачэнняў, агульную характарыстыку работы, увядзенне, тры главы, у першай і другой главах вылучаецца па два раздзела, у трэцяй – тры раздзелы. Таксама ў структуру магістарскай дысертацыі ўваходзіць заключэнне. У тэксце прыводзяцца дзве табліцы агульным аб'ёмам 2 старонкі. Аб'ём тэкставай часткі магістарскай дысертацыі складае 75 старонак, выкарыстана 192 бібліяграфічныя крыніцы. Па тэме даследавання апублікавана 8 навуковых прац і 6 накіравана ў друк (з іх 4 – у суаўтарстве). Праца змяшчае два дадаткі: у першым прадстаўлены публікацыі аўтара, другі дадатак з'яўляецца праектам Закона аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб зямлі.

THESIS GENERAL DESCRIPTION

Key words list: CONTRACTUAL FORMS OF USE OF NATURAL RESOURCES, SYSTEM OF CONTRACTUAL NATURAL RESOURCES MANAGEMENT, RENT OF NATURAL RESOURCES, CONCESSION OF NATURAL RESOURCES.

Research purpose: to analyze the theoretical and practical provisions on the contractual forms of the use of natural resources in order to identify problem areas and make theoretical and practical proposals aimed at increasing the consistency and effectiveness of legal regulation.

Research objectives:

- to study the system of contractual forms of use of natural resources, their legal nature;
- to investigate the process of formation and development trends of legislation that enshrines the contractual basis for nature management;
- systematize the contractual grounds for nature management according to various classification criteria;
- to study the elements of legal relations in the field of contractual natural resources management;
- to identify the features of individual forms of natural resources management (rent, concession, easement), problems of legal regulation of nature resources management on such grounds, determine ways to solve these problems.

Research object: legal forms of use of natural resources based on the contract.

Research subject: set of norms contained in the acts of Belarusian and foreign legislation, on the basis of which the legal regulation of contractual relations in the field of natural resources management is carried out, law enforcement practice, theoretical issues of the development of legislation in the studied area.

Research results and scientific novelty: according to the results of the research, the system of legal regulation of contractual forms of using natural resources was evaluated; author's classification of contracts concluded in the field of natural resources management has been developed; the inclusion of gratuitous use contracts and public easement in the system were justified; stages of the formation of legislation governing the provision of natural resources on the basis of a contract are highlighted; ways to address the shortcomings of the legal regulation of leases, concessions, easements were suggested. In the Republic of Belarus there are no comprehensive studies of the contractual forms of using natural resources.

The structure of the master's thesis: the thesis includes a list of symbols and abbreviations, a general description of the work, an introduction, three chapters, two sections in the first and the second chapters, three sections in the third chapter. The

structure of the master's thesis also includes a conclusion. The text contains two tables with a total volume of 2 pages. The volume of the master's thesis is 75 pages, 192 bibliographic sources are used. On the topic of the study, 8 scientific papers were published and 6 were sent to the press (of which 4 were co-authored). The work contains two appendices: the first one presents the author's publications, the second appendix is the draft Law on Amendments to the Land Code of the Republic of Belarus.